

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง อำนาจผู้อำนวยการเขตในการทำคำคัดค้านตั๋วสัญญาใช้เงิน
ที่ออกมาแต่ต่างประเทศตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๖/๓๕๘๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานเขตวัฒนาขอหารือแนวทางในกรณีที่มีคำร้องขอให้ผู้อำนวยการเขตวัฒนาในฐานะนายอำเภอทำคำคัดค้านการขาดใช้เงินตามตั๋วสัญญาใช้เงิน ที่เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินแปลงสภาพแบบมีหลักประกัน (Secured Convertible Promissory Note) ที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ระหว่างนายสมโภชน์ อาหุนัย ผู้รับเงิน กับบริษัท Theia Group, Incorporated ผู้ออกตั๋ว ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ในมลรัฐเดลาแวร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้รับมอบอำนาจของผู้รับเงินได้ยื่นคำร้องขอให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๖๐ และมาตรา ๙๖๑ ประกอบกับมาตรา ๙๘๕ กรุงเทพมหานครจึงได้หารือเรื่องดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการปกครอง และกระทรวงยุติธรรม โดยทั้งสองหน่วยงานได้แจ้งผลการหารือว่า กรณีดังกล่าวเป็นประเด็นข้อกฎหมายที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานข้างต้น

กรุงเทพมหานครเห็นว่า การทำคำคัดค้านตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๖๐ และมาตรา ๙๖๑ ประกอบกับมาตรา ๙๘๕ นั้น เป็นกรณีที่กฎกระทรวงยุติธรรมออกตามความในมาตรา ๙๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดวิธีปฏิบัติให้นายอำเภอและนายความผู้ทำคำคัดค้านถือปฏิบัติในกรณีที่มีการคัดค้านการขาดรับรองหรือขาดใช้เงิน อย่างไรก็ตาม การทำคำคัดค้านตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศและเป็นภาษาต่างประเทศที่คู่สัญญาตกลงกันกำหนดให้บังคับตามกฎหมายต่างประเทศ เป็นกรณีที่ไม่ปรากฏวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนว่าสามารถดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๖๐ มาตรา ๙๖๑ และมาตรา ๙๘๕ ประกอบกับกฎกระทรวงยุติธรรมออกตามความในมาตรา ๙๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม ประกอบกับกรณีนี้ไม่ปรากฏหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการกำหนดวิธีปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงขอหารือ ดังต่อไปนี้

๑. ในกรณีที่ปรากฏข้อสัญญาในตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวระบุในเรื่องกฎหมายที่คู่สัญญาตกลงให้ใช้บังคับต่อกันและสถานที่ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับตั๋วสัญญาใช้เงินนี้ให้ตกอยู่ภายใต้บทบัญญัติและการตีความที่สอดคล้องกับกฎหมายของมลรัฐเดลาแวร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนการยื่นฟ้องร้องคดี คู่สัญญาตกลงกันให้กระทำต่อศาลของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดีในเมืองนิวยอร์ก มลรัฐเดลาแวร์ ในกรณีเช่นนี้ผู้อำนวยการเขตซึ่งมีฐานะเป็นนายอำเภอ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๖๙ (๑)

จะมีอำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๖๐ และมาตรา ๙๖๑ ประกอบกับ มาตรา ๙๘๕ ในการทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินตามตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศลักษณะนี้หรือไม่

๒. หากผู้อำนวยการเขตในฐานะนายอำเภอมีอำนาจหน้าที่ในการทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินตามตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศและเป็นภาษาต่างประเทศ ตามประเด็นข้อหาหรือในข้อ ๑ การตรวจสอบความถูกต้องของตัวสัญญาใช้เงินดังกล่าว และการปิดสำเนาคำคัดค้านในกรณีที่ผู้ออกตัวไม่ได้มีภูมิลำเนาในประเทศไทยหรือไม่ทราบภูมิลำเนาของผู้ออกตัว จะมีวิธีปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างไร และคำแปลเป็นภาษาไทยของเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับประกอบการพิจารณาทำคำคัดค้านนั้นจะต้องผ่านการตรวจสอบจากหน่วยงานใด หรือผู้ประกอบวิชาชีพใดเพื่อรับรองความถูกต้องของคำแปลเอกสารดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหาหรือของกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) และกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ตามมาตรา ๙๖๐^๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีที่ตัวแลกเงินที่ขาดรับรองหรือขาดใช้เงินต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสารฉบับหนึ่ง เรียกว่าคำคัดค้าน เพื่อให้เกิดสิทธิไต่เบี่ยเอาแก่บรรดาผู้สละหลัก ผู้ส่งจ่าย และบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบตามตัวเงิน โดยมาตรา ๙๖๑^๒ วรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอหรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเพื่อการนี้เป็นผู้ทำคำคัดค้าน เว้นแต่มีข้อกำหนดตามมาตรา ๙๖๔^๓ เขียนลงไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” ก็ดี “ไม่มีคำคัดค้าน” ก็ดี

^๑มาตรา ๙๖๐ การที่ตัวแลกเงินขาดรับรองหรือขาดใช้เงินนั้น ต้องทำให้เป็นหลักฐานตามแบบระเบียบด้วยเอกสารฉบับหนึ่ง เรียกว่าคำคัดค้าน

คำคัดค้านการไม่ใช้เงินต้องทำในวันซึ่งจะพึงใช้เงินตามตัวนั้น หรือวันใดวันหนึ่งภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

คำคัดค้านการไม่รับรองต้องทำภายในจำกัดเวลาซึ่งกำหนดไว้เพื่อการยื่นตัวเงินให้เขารับรองหรือภายในสามวันต่อแต่นั้นไป

เมื่อมีคำคัดค้านการไม่รับรองขึ้นแล้วก็เป็นอันไม่ต้องยื่นเพื่อให้ใช้เงิน และไม่ต้องทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน

ในกรณีทั้งหลายซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๙๕๙ (ข) (๒) นั้น ท่านว่าผู้ทรงยังหาอาจจะใช้สิทธิไต่เบี่ยได้ไม่ จนกว่าจะได้ยื่นตัวเงินให้ผู้จ่ายใช้เงิน และได้ทำคำคัดค้านขึ้นแล้ว

ในกรณีทั้งหลายดังกล่าวไว้ในมาตรา ๙๕๙ (ข) (๓) นั้น ท่านว่าถ้าเอาคำพิพากษาซึ่งสั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลายออกแสดง ก็เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้ทรงสามารถใช้สิทธิไต่เบี่ยได้

^๒มาตรา ๙๖๑ คำคัดค้านนั้นให้นายอำเภอ หรือผู้ทำการแทนนายอำเภอ หรือทนายความผู้ได้รับอนุญาตเพื่อการนี้เป็นผู้ทำ

รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยการออกใบอนุญาตและการทำคำคัดค้าน รวมทั้งกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมอันเกี่ยวกับการนั้น

^๓มาตรา ๙๖๔ ด้วยข้อกำหนดเขียนลงไว้ว่า “ไม่จำเป็นต้องมีคำคัดค้าน” ก็ดี “ไม่มีคำคัดค้าน” ก็ดี หรือสำนวนอื่นใดทำนองนั้นก็ดี ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สละหลักจะยอมปลดปล่อยผู้ทรงจากการทำคำคัดค้านการไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้สิทธิไต่เบี่ย

(มีต่อหน้าถัดไป)

หรือสำนวนอื่นใดทำนองนั้นก็ดี ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะยอมปลดปล่อยผู้ทรงจากการทำคำคัดค้าน การไม่รับรองหรือการไม่ใช้เงินก็ได้ เพื่อตนจะได้ใช้สิทธิไล่เบี่ย ซึ่งมาตรา ๙๘๕^๔ วรรคสอง บัญญัติให้นำบทบัญญัติข้างต้นมาใช้บังคับกับตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศด้วย กรณีตัวสัญญาใช้เงินแปลงสภาพแบบมีหลักประกัน (Secured Convertible Promissory Note) ที่มีลักษณะเป็นตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศ และมีข้อสัญญาเลือกใช้กฎหมายต่างประเทศและให้ฟ้องร้องคดีต่อศาลต่างประเทศ หากขาดใช้เงิน ผู้ทรงจึงอาจเลือกขอให้นายอำเภอหรือผู้ทำการแทนนายอำเภอหรือทนายความผู้ได้รับอนุญาต บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินได้ ดังนั้น ในท้องที่กรุงเทพมหานคร หากมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ผู้อำนวยการเขตใช้อำนาจนายอำเภอทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงิน ผู้อำนวยการเขตย่อมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๙ (๑)^๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยไม่ต้องคำนึงว่าตัวสัญญาใช้เงินนั้นมีข้อสัญญาเลือกใช้กฎหมายต่างประเทศและให้ฟ้องร้องคดีต่อศาลต่างประเทศหรือไม่ เพราะข้อสัญญาดังกล่าวไม่เป็นเหตุยกเว้นให้ผู้อำนวยการเขตไม่ต้องทำคำคัดค้าน ทั้งนี้ มาตรา ๙๖๒^๖ แห่งประมวล

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๓)

ข้อกำหนดอันนี้ ย่อมไม่ปลดผู้ทรงให้พ้นจากหน้าที่นำตัวเงินยื่นภายในเวลากำหนดหรือจากหน้าที่ให้คำบอกกล่าวตัวเงินขาดความเชื่อถือแก่ผู้สลักหลังคนก่อนหรือผู้สั่งจ่าย อนึ่ง หน้าที่นำสืบว่าไม่ปฏิบัติ ให้เป็นไปตามกำหนดเวลาจำกันั้น ย่อมตกอยู่แก่บุคคลผู้แสวงจะใช้ความซื่อสัตย์ของผู้ทรงตัวแลกเงิน

ข้อกำหนดอันนี้ ถ้าผู้สั่งจ่ายเป็นผู้เขียนลงไปแล้ว ย่อมเป็นผลตลอดถึงคู่สัญญาทั้งปวงบรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตัวเงินนั้น ถ้าและทั้งมีข้อกำหนดดังนี้แล้ว ผู้ทรงยังขึ้นทำคำคัดค้านไฉไร ท่านว่าผู้ทรงต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น หากว่าข้อกำหนดนั้นผู้สลักหลังเป็นผู้เขียนลง และถ้ามีคำคัดค้านทำขึ้นไฉไร ท่านว่าค่าใช้จ่ายในการคัดค้านนั้นอาจจะเรียกเอาได้จากคู่สัญญาอื่น ๆ บรรดาที่ได้ลงลายมือชื่อในตัวเงินนั้น

“มาตรา ๙๘๕ บทบัญญัติทั้งหลายในหมวด ๒ ว่าด้วยตัวแลกเงินดังจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านให้ยกมาบังคับในเรื่องตัวสัญญาใช้เงินเพียงเท่าที่ไม่ขัดกับสภาพแห่งตราสารชนิดนี้ คือบทมาตรา ๙๑๑, ๙๑๓, ๙๑๖, ๙๑๗, ๙๑๙, ๙๒๐, ๙๒๒ ถึง ๙๒๖, ๙๓๘ ถึง ๙๔๗, ๙๔๙, ๙๕๐, ๙๕๔ ถึง ๙๕๙, ๙๖๗ ถึง ๙๗๑

ถ้าเป็นตัวสัญญาใช้เงินที่ออกมาแต่ต่างประเทศ ท่านให้นำบทบัญญัติต่อไปนี้มาใช้บังคับด้วย คือบทมาตรา ๙๖๐ ถึง ๙๖๔, ๙๗๓, ๙๗๔

“มาตรา ๖๙ ให้ผู้อำนวยการเขตมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๙๖๒ ในคำคัดค้านนั้นนอกจากชื่อ ตำแหน่ง และลายมือชื่อของผู้ทำ ต้องมีสำเนาตัวเงินกับรายการสลักหลังทั้งหมดตรงถ้อยตรงคำกับระบุดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) ชื่อ หรือชื่อของบุคคลผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้าน

(๒) มูล หรือเหตุที่ต้องทำคำคัดค้านตัวเงิน การทวงถามและคำตอบ ถ้ามี หรือข้อที่ว่าหาตัวผู้จ่ายหรือผู้รับรองไม่พบ

(๓) ถ้ามีการรับรอง หรือใช้เงินเพื่อแก้หน้า ให้แนลงลักษณะแห่งการเข้าแก้หน้าทั้งชื่อหรือชื่อของผู้รับรองหรือผู้ให้เงินเพื่อแก้หน้าและชื่อบุคคลซึ่งเขาเข้าแก้หน้านั้นด้วย

(๔) สถานที่และวันทำคำคัดค้าน

ให้ผู้ทำคำคัดค้านส่งมอบคำคัดค้านแก่ผู้ร้องขอให้ทำ และให้ผู้ทำคำคัดค้านรีบส่งคำบอกกล่าวการคัดค้านนั้นไปยังผู้ถูกคัดค้าน ถ้าทราบภูมิลำเนาให้ส่งโดยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ หรือส่งมอบไว้ ณ ภูมิลำเนาของผู้นั้นก็ได้ ถ้าไม่ทราบภูมิลำเนาให้ปิดสำเนาคำคัดค้านไว้ยังที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ ที่ว่าการอำเภอประจำท้องที่อันผู้ถูกคัดค้านมีถิ่นที่อยู่ครั้งหลังที่สุด

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎกระทรวงยุติธรรม ออกตามความในมาตรา ๙๖๑^๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎที่ ๖๗ ได้กำหนดวิธีการทำคำคัดค้านไว้แล้ว ปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องของตัวสัญญาใช้เงิน การปิดสำเนาคำคัดค้าน และการแปลเอกสารตามข้อหารือของกรุงเทพมหานครจึงเป็นเรื่องในทางปฏิบัติ ไม่ใช่ปัญหาข้อกฎหมาย จึงไม่อาจรับวินิจฉัยให้ได้

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) มีข้อสังเกตว่า การทำคำคัดค้านการไม่ใช้เงินตามตัวสัญญาใช้เงิน เป็นเรื่องทางธุรกิจระหว่างเอกชนด้วยกัน ไม่มีความจำเป็นต้องมอบภารกิจดังกล่าว ให้รัฐเป็นผู้ดำเนินการอีกต่อไป

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ตุลาคม ๒๕๖๔